

Sygnatura akt I 1Ca 129/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 19 kwietnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Koninie, I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący Sędzia SO Iwona Złoty - spr.

Sędzia SO Jolanta Mroczek

Sędzia SO Iwona Złoty

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Radziemska

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2013r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. K. i E. K. (1)

przeciwko (...) S.A. w G.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Słupcy

z dnia 13 grudnia 2012r. sygn. akt I C 224/12

Uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II, III i IV i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Koninie VII Zamiejscowemu Wydziałowi Cywilnemu w S. , pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

J. I. Złoty E. K. (2)

Sygn. akt I 1 Ca 129/13

UZASADNIENIE

Powodowie E. K. i B. K. wystąpili przeciwko (...) S.A. w G. z powództwem w sprawach I C 224/12, I C 225/12, I C 226/12, I C 227/12, I C 228/12, I C 229/12, I C 230/12 o zapłatę w każdej ze spraw kwoty po 300 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25.02.2011 r. do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, iż są właścicielami nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...). Na nieruchomościach tych znajdują się urządzenia przesyłowe. Obecnie powodowie dochodzą wynagrodzenia z tytułu korzystania przez pozwanego jako posiadacza służebności przesyłu w złej wierze.

Postanowieniem z dnia 18.04.2009 r. na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd połączył sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniosła zarzut zasiedzenia służebności.

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012r. Sąd Rejonowy w Słupcy zasądził od pozwanego (...) S.A. w G. na rzecz solidarnych powodów B. K. i E. K. (1) kwotę 709 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2011r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy przytoczył następujące ustalenia faktyczne i prawne.

Na działce nr (...) znajdują się 2 linie przesyłowe: W. M. zbudowana w roku 1977 oraz W. – W. wybudowana w 1962r. Zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 31.12.2007r. co do linii W. – M. oraz z dniem 1.01.1985 r. co do linii W. – W.. Żądanie pozwu dotyczyło okresu od 1.01.2008 r. do 30.06.2008 r.

Na działce nr (...) znajdują się linie przesyłowe zbudowane w roku 1977 (W. – M.) oraz w roku 1962 (W. – W.). Zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 31.12.2007 r. co do linii zbudowanej w 1977 r. i 1.01.1985 r. co do linii z budowanej w 1962 r. Żądanie pozwu dotyczyło okresu od 1.01.2007 r. do 30.06.2007 r.

Na działce nr (...) znajdują się linie przesyłowe zbudowane w roku 1979. Żądanie dotyczyło okresu od 1.01.2001 r. do 30.06.2001 r.

Na działce nr (...) znajdują się linie przesyłowe zbudowane w roku 1962 (W. – W.) oraz w 1977 (W. – M.). Żądanie dotyczyło okresu od 1.01.2001 r. do 30.06.2001 r.

Na działce nr (...) znajdują się linie przesyłowe zbudowane w roku 1977 (W. – M.) oraz w roku 1962 (W. – W.). Zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 31.12.2007 r. co do linii zbudowanej w 1977 r. i 1.01.1985 r. co do linii z budowanej w 1962 r. Żądanie dotyczyło okresu od 1.01.2007 r. do 30.06.2007 r.

Na działce nr (...) znajdują się linie przesyłowe zbudowane w roku 1967 (G. – P.). Zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 31.12.1987 r. Żądanie dotyczyło okresu od 1.01.2001 r. do 30.06.2001 r.

Na działce nr (...) znajdują się linie przesyłowe zbudowane w roku 1967 (G. – P.) oraz w roku 1986 (W. – W.). Zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 31.12.1987 r. co do linii zbudowanej w 1967. Żądanie dotyczyło okresu od 1.01.2001 r. do 30.06.2001 r.

Na działce (...) brak linii przesyłowej.

Na działce nr (...) znajdują się linie przesyłowe zbudowane w roku 1964 (W. – M.). Zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 1.01.1985 r. Żądanie dotyczyło okresu od 1.01.2001 r. do 30.06.2001 r.

Na działce nr (...) znajdują się linie G. – P. pobudowane w latach 60 – tych. Zasiedzenie służebności nastąpiło najpóźniej z dniem 31.12.1989 r.

Powodowie byli (lub są nadal) właścicielami nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...). Na nieruchomościach stanowiących obecnie własność powodów lub ich syna ówczesny zakład energetyczny postawił sieci elektroenergetyczne w różnych latach i z nich korzystał celem przesyłu energii. Zakłady energetyczne dokonywały i nadal dokonują konserwacji urządzeń w zależności do potrzeb. Zakłady energetyczne stanowiły przedsiębiorstwa państwowe. Służebność przesyłu została nabyta w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa jeżeli okres zasiedzenia upłynął w okresie tzw. zasady jednolitej własności państwowej (o czym w części prawnej uzasadnienia) ewentualnie przez poprzednika prawnego pozwanego (jeżeli okres zasiedzenia nastąpił po tej dacie). W wyniku

przekształceń własnościowych na chwilę orzekania służebność przesyłu przysługuje pozwanemu jako następcy prawnemu przedsiębiorstwa energetycznego.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów dołączonych do akt sprawy w tym zwłaszcza opinii biegłego oraz zeznań świadka A. S. (1) , a także częściowo zeznań strony powodowej.

W ocenie Sądu bez znaczenia była kwestia przesunięcia linii podczas jej modernizacji. Służebność obciąża nieruchomości jako taką, a tym samym modernizacja linii i nawet jej niewielkie przesunięcie wskazuje właśnie na fakt korzystania z służebności. Ponadto jak wynika z zeznań świadka A. S. (1) modernizacja polega na przesunięciu linii które ma charakter nieznaczny do pierwotnej lokalizacji. Podobnie potwierdził biegły. Gdyby jednak przesunięcie było większe to i tak w ocenie Sądu nie mamy do czynienia z nową – inną służebności. Zmiana dotyczy bowiem pierwotnej linii, już usytuowanej i wykorzystywanej do przesyłu energii. Tym samym zmiana ulga jedynie zakres wykonywania służebności, a nie sama służebność. Tytułem, przykładu należy wskazać służebność przechodu obciążająca nieruchomość. Uprawniony może przechodzić przez nieruchomość w dowolnym miejscu w zakresie niezbędnym do skorzystania z służebności, jeżeli brak ograniczeń. Tym bardziej w przypadku służebności przesyłu wykonywanej faktycznie na nieruchomości uprawniony może korzystać z niej w sposób odpowiedni do celu jeżeli w tym zakresie nie ma żadnych ograniczeń.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy stwierdził ,że roszczenie powodów jest słuszne co do zasady aczkolwiek pod względem wysokości jedynie częściowo zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę oceny roszczenia strony powodowej stanowi przepis art.224-227 k.c. w zw. z art. 352 § 2 k.c. Stosownie do treści art. 224 i 225 k.c., dla oceny zasadności przewidzianego w tych przepisach roszczenia o wynagrodzenie, istotne znaczenie ma okoliczność, czy posiadacz korzysta z cudzej nieruchomości bez tytułu prawnego, a jeżeli tak, to czy posiadacz był w dobrej czy złej wierze.

Strona pozwana w zakresie nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) korzystała z służebności w złej wierze i bez tytułu prawnego. Co do części nieruchomości (o czym w dalszej części uzasadnienia) legitymowała się służebnością przesyłu nabytą w drodze zasiedzenia (na chwilę orzekania). Zasiedzenie służebności nastąpiło bowiem różnym okresie. Na działce nr (...) brak linii przesyłowych.

Strona pozwana wnosząc o oddalenie powództwa podniosła zarzut zasiedzenia służebności przesyłu.

W konsekwencji rzeczą Sądu jest ocena czy zarzut ten jest trafny. Uznanie, iż pozwanemu przysługuje służebność gruntowa przesyłu oznacza, iż pozwany nie korzysta z nieruchomości powoda (w zakresie obejmującym służebność przesyłu) bez podstawy prawnej. Tym samym roszczenie o zapłatę podlegałoby oddaleniu.

Sąd podkreślił ,że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zarzut ten może być podniesiony w toku procesu przez stronę pozwaną. Tym samym w toku niniejszej sprawy Sąd orzekający może i powinien ocenić czy zarzut ten jest słuszny. Tym niemniej należy uznać, iż odmiennie niż w przypadku sprawy o zasiedzenie gdzie Sąd jest zobowiązany do podejmowania czynności z urzędu, w toku sprawy o zapłatę takiego obowiązku nie ma. Przedmiotowa sprawa nie ma bowiem charakteru sprawy o zasiedzenie.

Na chwilę orzekania służebność przesyłu jest uregulowana w przepisach art. 305¹ k.c. – (...) k.c. Powołane przepisy zostały dodane w wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego ustawą z dnia 30.05.2008 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U 2008 Nr 116 poz. 731), która weszła w życie w dniu 3.08.2008 r.

Podstawę oceny zarzutu zasiedzenia strony pozwanej stanowią przepisy art. 172 k.c. i następne w zw. z art.292 k.c. Zgodnie z przepisem art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Możliwość zasiedzenia służebności przesyłu przed wejściem w życie przepisów art. 305¹ k.c. – (...) k.c. nie budziła wątpliwości w orzecznictwie SN (por. uchwała SN z dnia 30.08.1991 r., III CZP 73/91, OSNC

1992/4/53; uchwała SN z dnia 10.01.2002 r., II CKN 639/99, Lex nr 53135; uchwała SN z dnia 17.01.2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003/11/142; uchwała SN z dnia 7.10.2008 r., III CZP 89/08).

Zgodnie z powołanym przepisem art. 172 k.c. posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba, że uzyskał posiadanie w złej wierze (w takim przypadku nabywa własność jeżeli posiada nieruchomość lat 30). Z treści powołanego przepisu wynika, iż warunkiem zasiedzenia jest istnienie dwóch przesłanek tj. upływu czasu i posiadania samoistnego. Nie jest natomiast przesłanką zasiedzenia dobra (zła wiara) gdyż ma ona jedynie wpływ na bieg okresu zasiedzenia. Przepisy kodeksu cywilnego dotyczące zasiedzenia weszły w życie w pierwotnej wersji w dniu 1 stycznia 1965 r. W pierwotnej regulacji art. 172 kodeksu cywilnego okres zasiedzenia wynosił 10 lat (dobra wiara) i 20 lat (zła wiara). W wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny (Dz. U 1990 Nr 55 poz. 321) nastąpiło wydłużenie okresu zasiedzenia odpowiednio do 20 lat i 30 lat. Wydłużone okresy zasiedzenia, do odpowiednio lat 20 i 30, zaczęły obowiązywać od 1.10.1990 r. stosownie do przepisów przejściowych do wspomnianej noweli (art. 9) do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Tym samym jeżeli na podstawie przepisów dotychczasowych nie nastąpiło zasiedzenie okres ten wynosi lat 30 (zamiast 20).

W okresie przed wejściem w życie kodeksu cywilnego obejmującym stan faktyczny będący przedmiotem ustaleń obowiązywał dekret z 11.10.1946 r. Prawo rzeczowe. Zgodnie z art. 50 § 1 i 2 dekretu kto posiada nieruchomość przez lat dwadzieścia, nabywa jej własność, chyba że w chwili objęcia nieruchomości w posiadanie był w złej wierze (zasiedzenie). Temu, kto posiada nieruchomość przez lat trzydzieści, nie można zarzucać złej wiary. Dekret przestał obowiązywać z chwilą wejścia w życie kodeksu cywilnego. Przepisy intertemporalne regulujące kwestie zasiedzenia, które rozpoczęło bieg przed wejściem w życie kodeksu cywilnego zawarte są w ustawie z 23.04.1964 r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U z 1964 Nr 16 poz. 94 ze zm.). Zgodnie z art. XLI, który stanowi, iż do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się od tej chwili przepisy tego kodeksu; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Jeżeli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia kodeksu w życie; jeżeli jednak zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Zasiedzenie służebności przesyłu wymaga faktycznego korzystania z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności to jest - stosownie do art. 352 § 1 k.c. - posiadania służebności. Posiadanie to może prowadzić do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Oznacza to, że ostatnio powołany przepis samodzielnie określa charakter posiadania służebności gruntowej jako przesłanki nabycia jej przez zasiedzenie. Przesłanką tą jest posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Chodzi tu więc o korzystanie z nieruchomości będące przejawem władztwa nad nią w zakresie, w jakim uprawnia do niego służebność gruntowa. Władztwo to kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne nieruchomości (wyrok SN z 31.05.2006 r., IV CSK 149/05, LEX nr 258681 i postanowienie SN z 17.12.2008 r., I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15). Zawarte w zdaniu drugim art. 292 k.c. odesłanie do przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie obejmuje tylko kwestie nie uregulowane w zdaniu pierwszym tego artykułu i pozwala na stosowanie do zasiedzenia służebności gruntowej przepisów o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie jedynie "odpowiednio". Do zasiedzenia służebności gruntowej nie ma zatem zastosowania wymagania posiadania samoistnego (art. 172 § 1 w zw. z art. 336 k.c.). Znajdują natomiast odpowiednie zastosowanie przepisy o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie dotyczące terminów posiadania w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza (art. 172 § 1 i 2 k.c.).

Zasiedzenie nieruchomości przed 1.02.1989 r. mogło nastąpić tylko na rzecz Skarbu Państwa .

W orzecnictwie Sądu Najwyższego (tak np. uchwała SN z 22.10.2009 r., III CZP 70/09, OSNC 2010/5/64) podkreśla się , iż „korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989 r., stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa” (tak również wyrok SN z 9.12.2009 r., IV CSK 291/09, LEX nr 564973). W konsekwencji jeżeli termin zasiedzenia upłynął przed dniem 1.02.1989 r. nabycie następowało nie na rzecz zakładu energetycznego lecz na rzecz Skarbu Państwa. Wynikało to z ówczesnie obowiązującego art. 128 k.c. i zasady jednolitej własności państwowej (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 18.06.1991 r., III CZP 38/91, OSNCP 1991/11-12/118; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 4.10.2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004/1/7).

W tej kwestii Sąd podkreślił, iż pogląd taki dominował od chwili wydania uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 16 października 1961 r., 1 CO 20/61 (OSN 1962, nr 2, poz. 41), w której stwierdzono, że zgodnie z art. 8 Konstytucji z 1952 r. mienie ogólnonarodowe należy do całego narodu, a ponieważ naród reprezentowany jest przez Państwo, mienie to z punktu widzenia prawa cywilnego jest własnością Państwa, a nie poszczególnych organizacji państwowych. W ten sposób Konstytucja wypowiadała przyjętą już poprzednio zasadę jednolitego funduszu własności państwowej. Podobne zapatrywanie, na gruncie kodeksu cywilnego, wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 czerwca 1984 r., III CZP 28/84, OSNCP 1985/ 1/11, stwierdzając, że Skarb Państwa jest legitymowany do wystąpienia z powództwem o wydanie państwowej nieruchomości lub jej części znajdującej się w posiadaniu osoby trzeciej również wtedy, gdy nieruchomość ta oddana została w zarząd i użytkowanie państwowej jednostce organizacyjnej, mającej odrębną od Skarbu Państwa osobowość prawną. Uprawnienia państwowej osoby prawnej do domagania się wydania rzeczy od osoby fizycznej lub prawnej, wynikające z prawa zarządu, nie pozbawiają Państwa, jako wyłącznego właściciela mienia ogólnonarodowego, możliwości żądania wydania tego mienia, jeżeli składniki te znajdują się bez podstawy prawnej w posiadaniu innej osoby, a uprawniona do władania rzeczą państwową osoba prawna z roszczeniem takim nie występuje.

Sąd Najwyższy również w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 18.06.1991 r., III CZP 38/91, OSNCP 1991/10-12/118 podkreślił, iż „z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) zniesiona została zasada, iż jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Sąd Najwyższy wskazał również, że Państwo było jedynym właścicielem całego mienia państwowego i zachowało w stosunku do tego mienia pełnię uprawnień właściciela, niezależnie od tego, w czym zarządzie mienie to się znajdowało. Państwo zachowało uprawnienia właścicielskie także co do mienia znajdującego się w zarządzie przedsiębiorstwa państwowego, a więc odrębnej od Skarbu Państwa osoby prawnej. W tym wyrażała się zasada jednolitego funduszu własności państwowej, a kodeks cywilny w istocie tylko usankcjonował, wywiedzioną z Konstytucji, zasadę jednolitej własności państwowej, art. 128 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lutego 1989 r. stanowił bowiem, że socjalistyczna własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie państwu, w sformułowaniu zaś stwierdzającym, że w granicach swej zdolności prawnej państwowe osoby prawne wykonują w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej (art. 128 § 2 k.c. w pierwotnym brzmieniu), nastąpiła w istocie identyfikacja własności ogólnonarodowej z własnością państwową. Również lokalizacja art. 128 w księdze drugiej kodeksu cywilnego, traktującej o własności, wskazywała na państwo jako właściciela w znaczeniu cywilnoprawnym. W świetle powyższych uchwał nie budzi wątpliwości, że podmiotem prawa własności mienia pozostającego w zarządzie państwowych osób prawnych było państwo, z czego wynika wniosek, że nieruchomości wchodzące w skład tego mienia były nieruchomościami państwowymi w rozumieniu art. 7 ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. oraz art. 177 k.c.” Wniosek ten znalazł potwierdzenie w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1993 r., II CRN 146/92 , zgodnie z którym wniosek przedsiębiorstwa państwowego o zasiedzenie nieruchomości nie mógł w okresie obowiązywania konstrukcji jednolitej własności państwowej doprowadzić do stwierdzenia zasiedzenia na rzecz tego przedsiębiorstwa (podobnie w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 18.02.1993 r., I CRN 161/92, z dnia 9.06.1993 r., II CRN 52/93, z dnia 7.09.1993 r., III CRN 73/93 oraz z dnia 17.09.1993 r., II CRN 76/93). W postanowieniu z dnia 3.02.2010 r., II CSK 465/09, LEX 738479 Sąd Najwyższy podkreślił, iż „obowiązujący do 31 stycznia 1989 r. art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu wyrażał zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, w myśl której, zgodnie z poglądem

dominującym w praktyce, państwowe osoby prawne nie miały żadnych praw podmiotowych do zarządzanego przez nie mienia, które mogłyby przeciwstawiać państwu. Zasadę jednolitego funduszu własności państwowej rozumianą w powyższy sposób odnoszono także do posiadania, przyjmując, że w wyniku jej obowiązywania Skarb Państwa był nie tylko właścicielem, ale i posiadaczem rzeczy znajdujących się w zarządzie państwowych osób prawnych. W rezultacie, jeżeli nieruchomości pozostająca w zarządzie państwowej osoby prawnej nie była przedmiotem własności państwowej, jej zasiedzenie w razie ziszczenia się przesłanek przewidzianych w art. 172 k.c. mogło nastąpić nie przez państwową osobę prawną sprawującą zarząd, lecz przez Skarb Państwa. To samo odpowiednio dotyczyło zasiedzenia służebności gruntowej, gdy posiadaczem takiej służebności bez tytułu prawnego, obciążającej nieruchomości niepaństwową, była państwowa osoba prawna (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 października 2002, III CZP 62/02, i z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, LEX nr 258681). Tym samym przedsiębiorstwa państwowe będące poprzednikami prawnymi pozwanej, korzystając z nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji znajdujących się na niej urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, wykonywały jedynie uprawnienia należące do sfery mienia państwowego. Korzystanie z nieruchomości oraz ze służebności gruntowych przez przedsiębiorstwo państwowe następowało zatem na rzecz Skarbu Państwa.

W okresie obowiązywania art. 128 k.c. (w brzmieniu pierwotnym) powyższe zasady odnosiły się także do posiadania, jeżeli wykonywane było przez przedsiębiorstwo państwowe. Posiadanie stanowiło składnik mienia państwowego a posiadaczem był Skarb Państwa, choć na zewnątrz jako posiadacz występowała zarządzająca tym mieniem państwowa osoba prawna. W konsekwencji upływu okresu zasiedzenia, własność lub inne prawo rzeczowe nabywał Skarb Państwa, a nie państwowa osoba prawna będąca zarządcą mienia państwowego. Korzystanie z nieruchomości oraz ze służebności gruntowych przez przedsiębiorstwo państwowe następowało zatem na rzecz Skarbu Państwa (por. postanowienie z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, niepubl., postanowienie SN z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08 niepubl.). Po znowelizowaniu art. 128 k.c., co nastąpiło z dniem 1 lutego 1989 r., własność państwowa przysługiwała Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym (art. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, Dz. U. Nr 3, poz. 11). Dopiero od tej chwili przedsiębiorstwo państwowe, będące poprzednikiem prawnym wnioskodawcy, mogło nabyć prawa (w tym prawo służebności gruntowej) na swoją rzecz, nie zaś na rzecz Skarbu Państwa, bowiem doszło do rozdzielenia osoby posiadacza służebności przesyłu oraz osoby właściciela nieruchomości obciążonej.

W ustalonym stanie faktycznym należy uznać, iż z mocy przepisu przejściowego XLI zastosowanie znajdą przepisy, które wyznaczają 10 (dobra wiara) i 20 (zła wiara) letni okres zasiedzenia. Będzie on liczony od dnia wejścia w życie kodeksu cywilnego, a więc od dnia 1 stycznia 1965 r. W przypadku gdy okres zasiedzenia nie upłynął przed wejściem w życie nowelizacji wydłużającej okres zasiedzenia w złej wierze do 30 lat zastosowanie znajdą przepisy wyznaczające 30 letni okres zasiedzenia. Termin początku zasiedzenia wyznacza chwila pobudowania linii z uwzględnieniem powołanych wyżej przepisów. Trafnie zwrócił bowiem uwagę świadek A. S., iż chwila wybudowania linii jest tożsama z chwilą oddania do użytkowania. Strona powodowa nie wykazała aby było inaczej.

W ocenie Sądu za przyjęciem braku dobrej wiary Skarbu Państwa przemawia fakt, iż strona pozwana nie wykazała aby na zainstalowanie elementów infrastruktury elektroenergetycznej na gruntach poprzedników prawnych powodów została wyrażona przez nich zgoda. Tym samym Sąd uznał, iż wejście na grunt odbyło się bez formalnej zgody drogą „faktów dokonanych” co nakazuje przyjmować złą wiarę strony pozwanej. Jest to tym bardziej uzasadnione, iż w świetle dokumentacji złożonej przez stronę pozwaną brak jakichkolwiek decyzji w zakresie lokalizacji infrastruktury energetycznej na gruntach poprzedników prawnych powoda. Strona pozwana żadnych takich decyzji nie przedłożyła, co tezę Sądu dodatkowo uzasadnia. Z poczynionych ustaleń wynika, że urządzenia energetyczne nie zostały wybudowane na podstawie decyzji administracyjnych, które mogłyby ograniczać uprawnienia właścicielskie, gdyż takie nie zostały wydane ani na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (tekst jedn. Dz. U. z 1954 r. Nr 32, poz. 135), ani ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (tekst jedn. Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64).

Sąd także wskazał, iż w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2008 r., II CSK 346/08 Lex nr 484714, wskazano, że zajęcie cudzej nieruchomości i umieszczenie na niej urządzeń energetycznych bez uzyskania tytułu prawnego

jest równoznaczne ze złą wiarą. Także w wyroku z dnia 6 maja 2009 r. II CSK 594/08 Lex 510969 Sąd Najwyższy wskazał, że przedsiębiorstwo energetyczne, które nie legitymuje się uprawnieniem do ingerowania w sferę cudzej własności nieruchomości dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych, korzysta z tej nieruchomości w złej wierze i zobowiązane jest do świadczenia wynagrodzenia na podstawie art. 225 k.c.

W przypadku jednak nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) Sąd uwzględnił, iż Skarb Państwa był właścicielem nieruchomości do 26.08.1994 r. Nie mógł więc nabyć służebności na swojej nieruchomości w tym okresie.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 11.12.2008 r., II CSK 314/08, 490513 Sąd Najwyższy podkreślił, iż według art. 305⁴ k.c., do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, a więc m.in. art. 292 k.c. Uchylenie art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu w dniu 1 lutego 1989 r. nie spowodowało "uwłaszczenia" z tym dniem państwowych osób prawnych co do składników mienia państwowego znajdujących się w ich zarządzie. (...) takie nastąpiło dopiero na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych. Dopóty zatem, dopóki wspomniane "uwłaszczenie" nie nastąpiło, państwowe osoby prawne nie mają samodzielnych praw do składników mienia państwowego, którym dotychczas zarządzały; nadal wykonywały w tym zakresie jedynie uprawnienia Skarbu Państwa.

Konstatując powyższe Sąd Najwyższy odwołał się do uzasadnienia uchwały 7 sędziów SN (zasada prawna) z 18.06.1991 r., III CZP 38/91, OSNC 1991/10-12/118. W powołanej uchwale Sąd Najwyższy podkreślił, iż „Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie wymienionej ustawy. Przekształcenie zarządu, w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności, nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464), a co do innych składników majątkowych (w prawo własności) nastąpiło na podstawie ustaw określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych.

Reasumując Sąd Rejonowy stwierdził, iż zasadne jest żądanie co do działek oznaczonych numerami geodezyjnymi:

- nr **56/18** i nr **56/34** z tym, iż z uwagi na zakres żądanie i niemożność orzekania ponad żądanie Sąd uwzględnił wyłącznie kwotę dochodzoną pozwem tj. **300 zł**.
- nr **56/2** i nr **660** z tym, iż co do działki (...) jedynie w zakresie żądania co do linii W. M. z 1977 r., albowiem co do linii W. – W. z 1962 zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 1.01.1985 r. Natomiast co do działki nr (...) jedynie w zakresie linii W. –W. z 1986 r. ,albowiem co do linii G. –P. z 1967 r. zasiedzenie nastąpiło z dniem 31.12.1987 r. W efekcie otrzymujemy kwotę **218,50 zł** z uwzględnieniem modyfikacji wyliczeń przedstawionych przez biegłego (375 – PS dla działki nr (...) + 900 – PS dla działki nr (...) = (...).14 = **178,50 zł** + 800 zł (1 słupek jednonożny na tych działkach) / 10 = 80 / 2 = **40 zł**).
- nr **8/8** z tym, iż jedynie w zakresie linii W. M. z 1977 r. albowiem zasiedzenie służebności co do linii W. W. oraz W. – W. z 1962 r. zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 1.01.1985 r. W efekcie otrzymujemy kwotę **190,50 zł** z uwzględnieniem modyfikacji wyliczeń przedstawionych przez biegłego (550 – PS dla działki nr (...)) x 0.14 = **170,50 zł** + 400 zł (1 słupek jednonożny w granicy działki) / 10 = 40 / 2 = **20 zł**)

Sąd także podkreślił, iż co do linii W. M. z 1977 r. na działce (...) oraz W. M. z 1977 na działce (...) nastąpiło zasiedzenie służebności na dzień orzekania. Tym niemniej z uwagi na zakres żądania obejmujący okres nieprzedawniony przed zasiedzeniem służebności zasadnym było uwzględnienie żądania albowiem zostały spełnione wszystkie przesłanki

roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z służebności. Za stanowiskiem Sądu orzekającego przemawia argumentacja przedstawiona w uchwale 7 sędziów SN z 26.05.2006 r., OSNC 2006/12/195 .

W okresie przed zasiedzeniem służebności aktualny uprawniony z tytułu służebności był nieuprawnionym posiadaczem. Tym samym był zobowiązany do zapłaty należnego wynagrodzenia. Obowiązek zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z służebności ustał z chwilą zasiedzenia służebności. W konsekwencji za okres przed zasiedzeniem służebności właścicielowi nieruchomości należy się wynagrodzenie albowiem spełnione są przesłanki ustawowe. Brak równocześnie w ocenie sądu orzekającego innych argumentów które kazałyby odstąpić od wniosków wynikających z wykładni językowej przepisu przyznającego takie wynagrodzenie.

Konstatując powyższe Sąd nie podzielił odmiennego poglądu wyrażonego w postanowieniu SN z 15.04.2011 r., III CZP 7/11, LEX nr 897712. W szczególności uznał ,że argumentacja tam przedstawiona jest absolutnie nieprzekonująca zważywszy, iż jest ona przedstawiona contra legem uchwały składu 7 sędziów wyżej zacytowanej. Również w piśmiennictwie stanowisko SN spotkało się z krytyką (tak B. R., Służebność przesyłu w praktyce, L. N.).

W efekcie Sąd wyliczył należne powodom wynagrodzenie na kwotę 709 zł (300 zł + 178,50 zł + 190,50 zł).

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją pozwany zarzucając:

- naruszenie przepisów postępowania tj. art. 328§2 k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku , naruszenie przepisów postępowania tj. art. 316§1 k.p.c. poprzez pominięcie przy wyrokowaniu faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy , co przejawia się tym ,że w części poświęconej ustaleniom faktycznym brak jest ustalenia kto i w jakim czasie korzystał z urządzeń energetycznych znajdujących się na nieruchomościach powodów w okresie , którego upływ miał doprowadzić do zasiedzenia służebności , brak ustalenia kto konkretnie był poprzednikiem prawnym pozwanej i na jakiej podstawie , brak ustalenia w jakiej wysokości wynagrodzenie można uzyskać z tytułu korzystania z nieruchomości powodów w związku z posadowieniem urządzeń energetycznych , brak ustalenia ,że linie energetyczne przechodzące przez nieruchomość powodów były przebudowywane i po przebudowie słupy i rozpięte na nich przewody zmieniły miejsce swego położenia,

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. poprzez wadliwe zastosowanie i uznanie ,że pozwana wykazała fakt nieprzerwanego posiadania służebności gruntowej przez okres 30 lat przez nią oraz niezidentyfikowanych jej poprzedników prawnych , co doprowadziło do zasiedzenia służebności gruntowej , art. 285 k.c. w związku z art. 292 k.c. przez stwierdzenie ,że kwestia przesunięcia linii energetycznych jest bez znaczenia dla oceny, czy doszło do zasiedzenia służebności , podczas gdy modernizacja linii polegająca na wymianie słupów i przewodów oraz ustawieniu ich w innym miejscu oznacza zmianę korzystania z nieruchomości obciążonej i powoduje rozpoczęcie nowego okresu dla nowych instalacji oraz naruszenie art. 285§1 k.c. przez stwierdzenie ,że doszło do zasiedzenia służebności gruntowej na rzecz pozwanej , podczas gdy powstanie takiej służebności wymaga wskazania nieruchomości władnącej , a takiej Sąd nie wskazał.

Podnosząc takie zarzuty powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku w punktach II , III i IV poprzez uwzględnienie powództw również w części oddalonej przez Sąd Rejonowy , z wyjątkiem żądania zasądzenia kwoty 300 zł tytułem wynagrodzenia dotyczącego działki nr (...) , oraz o zasądzenie na rzecz powodów kosztów procesu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części objętej apelacją i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach w postępowaniu odwoławczym .

Sąd Okręgowy zważył , co następuje :

Apelacja powodów okazała się uzasadniona.

Występując z powództwem w niniejszej sprawie powodowie domagali się zasądzenia od pozwanej wynagrodzenia z tytułu korzystania przez nią z nieruchomości stanowiących własność powodów ,w zakresie służebności przesyłu .

Ponieważ pozwana w odpowiedzi na pozew podniosła zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, Sąd Rejonowy zasadnie uznał że dopuszczalne jest rozpoznanie powyższego zarzutu w sprawie o zapłatę oraz, że w celu prawidłowego osądzenia sprawy konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w zakresie wskazanym przez strony, w celu ustalenia czy zarzut ten jest uzasadniony i czy doszło do zasiedzenia służebności przesyłu.

Prawidłowo Sąd I instancji zważył, że w niniejszej sprawie mają zastosowanie przepisy dotyczące zasiedzenia służebności art. 292 k.c. i odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Przesłankami nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie są: posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu zasiedzenia oraz istnienie trwałego i widocznego urządzenia. Zgodnie bowiem z treścią art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio.

Przesłanką nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie jest, tak jak w wypadku nabycia przez zasiedzenie własności rzeczy, jej posiadanie. Jednak dla służebności ustawodawca unormował w sposób szczególny tę przesłankę stanowiąc w art. 352 § 1 k.c., iż kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności.

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powołał się na bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu. W orzecznictwie tym już jako ugruntowane należy uznać stanowisko, że korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989r. stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa (por. wyrok SN z 9.12.2009 r., IV CSK 291/09, LEX nr 564973). W konsekwencji jeżeli termin zasiedzenia upłynął przed dniem 1.02.1989 r. nabycie następowało nie na rzecz zakładu energetycznego lecz na rzecz Skarbu Państwa. Wynikało to z ówczesnie obowiązującego art. 128 k.c. i zasady jednolitej własności państwowej (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 18.06.1991 r., III CZP 38/91, OSNCP 1991/11-12/118; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 4.10.2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004/1/7).

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku poczynił ustalenia, że nastąpiło zasiedzenie służebności przesyłu w odniesieniu do poszczególnych nieruchomości oraz wskazał daty upływu terminu zasiedzenia. Wnioski do jakich doszedł Sąd Rejonowy nie zostały jednak poprzedzone ustaleniem faktów, które miałyby świadczyć o posiadaniu prowadzącym do zasiedzenia.

W tym miejscu należy zauważyć, że zasadne są zastrzeżenia apelującego co do uzasadnienia wyroku Sądu I instancji, który naruszył treść art. 328 § 2 k.p.c. nie wyjaśniając, kto konkretnie i w jakim czasie korzystał z urządzeń energetycznych znajdujących się na nieruchomości powodów w okresie, którego upływ miał doprowadzić do zasiedzenia służebności.

Uzasadnienie wyroku pełni ważną rolę procesową. Umożliwia stronie zrozumienie motywów, jakimi kierował się Sąd wydając wyrok, ale również umożliwia sprawowanie nadzoru judykacyjnego przez sąd wyższej instancji, a wyjątkowo, w razie wątpliwości, służy do ustalenia granic powagi rzeczy osądzonej. Artykuł 328 § 2 wskazuje obligatoryjną treść uzasadnienia. Sąd musi tak wyłumaczyć motywy rozstrzygnięcia, by w wyższej instancji mogła zostać oceniona jego prawidłowość. Braki w uzasadnieniu uniemożliwiające odczytanie motywów rozstrzygnięcia są wystarczającym powodem uchylenia werdyktu i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia (por. orzeczenie SN z dnia 26 lipca 2007 r., V CSK 115/07).

Nie ulega wątpliwości, że słupy i linie energetyczne posadowione na nieruchomościach powodów są trwałym i widocznym urządzeniem w rozumieniu art. 292 k.c., a bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej rozpoczyna się od chwili, gdy posiadacz tej służebności przystąpił do korzystania z trwałego i widocznego urządzenia (uchwała SN z dn. 21.04.1967 r., III CZP 12/67). W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy nie wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku daty początkowej biegu posiadania oraz nie ustalił kto był posiadaczem służebności w odniesieniu do poszczególnych nieruchomości. Jest to o tyle ważne ustalenie, że jak wyżej wskazano w okresie do 1 lutego 1989r.

zasiedzenie służebności nie mogło nastąpić na rzecz przedsiębiorstwa państwowego a jedynie na rzecz Skarbu Państwa.

W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006r. I CSK 11/05 (nie publ.) wskazywano, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. miała status państwowej osoby prawnej i nie mogła nabyć (też w wyniku zasiedzenia) własności nieruchomości Skarbu Państwa, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po tej dacie zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa przed dniem 1 lutego 1989 r., jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania.

Istotne zatem poza ustaleniem jaki podmiot i w jakim okresie korzystał z urządzeń energetycznych w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, jest także ustalenie, że doszło do przeniesienia posiadania, jeżeli termin zasiedzenia nie upłynął w okresie do 1 lutego 1989r.

Posiadanie służebności jest odrębną postacią posiadania niż posiadanie rzeczy. Nie obejmuje ono władania rzeczą, ale faktyczne korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Posiadanie rozciąga się na nieruchomość i jej części składowe, a skoro za części składowe uważane są prawa związane z własnością, to posiadacz nieruchomości uprawniony jest do posiadania służebności związanych z nieruchomością władnącą. Osoba, na rzecz której nastąpiło przeniesienie posiadania nieruchomości władnącej, uprawniona jest do posiadania służebności związanych z tą nieruchomością. Przeniesienie posiadania nieruchomości władnącej powoduje także przeniesienie posiadania służebności z nią związanej i jest wystarczającym tytułem legitymującym do wykonywania posiadania w granicach, w jakich nastąpiło przeniesienie (por.uzasadn. wyroku SN z 3.01.1969r., III CRN 271/68, OSNCP 1969, nr 10, poz.177).

Według art.176 § 1 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej 30 lat. Zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie do przeniesienia posiadania może dojść w każdy ze sposobów wskazanych w art.348 -351 k.c.

Podkreślić należy, że samo znowelizowanie art.128 k.c. nie prowadziło jednak do uregulowania stosunku państwowych osób prawnych do mienia Skarbu Państwa oddanego im w zarząd przed 1 lutego 1989r., a w szczególności do uwłaszczenia państwowych osób prawnych mieniem, z którego osoby te korzystały przed tą datą. Dopiero na podstawie ustawy z dnia 29.09.1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U.90.79.464) państwowe osoby prawne z dniem 5.12.1990r. uzyskały prawo użytkowania wieczystego w stosunku do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, które do tej pory były w zarządzie tych osób oraz uzyskały prawo własności w stosunku do budynków, urządzeń, które znajdowały się na gruntach będących własnością Skarbu Państwa(art.2 ust 1 i 2). W ten sposób ustawodawca, realizując uprawnienia do zadysponowania mieniem państwowym, dokonał przekształcenia zarządu operatywnego w prawo użytkowania wieczystego i związaną z nim własność. W takiej sytuacji pomiędzy Skarbem Państwa i osobą prawną uwłaszczoną jego nieruchomością z dniem 5 grudnia 1990r. istnieje następstwo prawne w zakresie posiadania nieruchomości, przy czym nabycie użytkowania wieczystego przez tę osobę wynikało z pochodnego przeniesienia na nią posiadania nieruchomości.

Uwłaszczanym z dniem 5 grudnia 1990r. podmiotom potrzebne było uzyskanie dokumentu potwierdzającego nabycie określonego prawa i mogącego stanowić podstawę wpisu do księgi wieczystej. Temu służyła decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 2 ust.3 ustawy o zmianie u.g.g. stwierdzająca skutek nabycia użytkowania wieczystego i będąca podstawą wpisów do księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości, której dotyczyła. Brak decyzji uniemożliwiał wykazanie uprawnień do nieruchomości. Aczkolwiek nabycie użytkowania wieczystego następuje z mocy prawa, to jednak w obrocie prawnym przedsiębiorstwo państwowe dla wykazania swego tytułu do nieruchomości nie może skutecznie powoływać się tylko na art.2 ustawy o zmianie u.g.g. Do tego celu niezbędne jest przedstawienie decyzji wojewody (por. postanowienie SN z dnia 18 maja 2007r., I CSK 64/07).

Biorąc pod uwagę zebrany w sprawie materiał dowodowy należało uznać, że w sprawie nie zostało ustalone w sposób wyraźny, aby Skarb Państwa przeniósł na pozwanego posiadanie po dniu 1.02.1989r. Dla wydania rozstrzygnięcia w sprawie konieczne jest zatem poczynienie stosownych ustaleń i ocena czy w okresie po 1 lutego 1989r. mogło dojść do przeniesienia przez Skarb Państwa na pozwanego lub jego poprzednika prawnego posiadania nieruchomości władnącej i związanej z nią służebności. Jak wyżej wskazano przepisy art. 348 - 351 k.c. regulują różne sposoby pochodnego nabycia posiadania i rzeczą pozwanego jest wykazanie – w toku ponownego rozpoznania sprawy – że po dniu 1 lutego 1989r. takie przeniesienie posiadania służebności przez Skarb Państwa na rzecz wnioskodawcy nastąpiło.

Należy również podzielić podniesiony w apelacji zarzut nieuprawnionego stwierdzenia przez Sąd Rejonowy, że kwestia przesunięcia linii energetycznych jest bez znaczenia dla oceny czy doszło do zasiedzenia służebności. Zajmując takie stanowisko Sąd Rejonowy nie dokonywał ustaleń czy podczas modernizacji linii energetycznych nastąpiło ich przesunięcie. W ocenie Sądu Okręgowego stanowisko takie jest błędne. Konieczne jest bowiem ustalenie w jakim zakresie modernizacja urządzeń energetycznych spowodowała zmiany w zakresie posiadania służebności. Jeżeli okazałoby się, że modernizacja spowodowałaby istotne przesunięcie miejsca położenia zarówno słupów energetycznych jak i linii energetycznych, to należałoby rozważyć czy posadowienie urządzeń w innym miejscu może być uznane za kontynuację posiadania prowadzącego do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu.

Powyższe uwagi wskazują na konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Koninie VII Zamiejscowemu Wydziałowi Cywilnemu w S. oraz pozostawienia temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego (art. 386§4 k.p.c. i art. 108§2 k.p.c.).

J. I. Złoty E. K. (2)